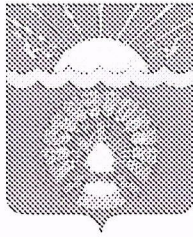

**СОВЕТ
МАСАДИНСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ АКТАНЬШСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА**
423753, д. Масады, ул. Нефтяников,
д. 18
Тел. 3-44-49
e-mail: masad.akt@yandex.ru

**АКТАНЬШ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МЭСЭДЕ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**
423753, Мэсэде авылы,
Нефтяниклар ур., 18нче йорт.
Тел. 3-44-49

e-mail: masad.akt@yandex.ru

**РЕШЕНИЕ
№14**

**КАРАР
16.09.2026**

Актаныш муниципаль районы авыл жирлеге Советы депутаты статусы турындагы
Нигезләмәне раслау хакында

«Гавами хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарәне оештыруның
гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль
закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 24 июлендәге
45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Актаныш
муниципаль районының « Мэсэде авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы
нигезендә Мэсэде авыл жирлеге Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Мэсэде авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында кушымтада бирелгән
Нигезләмәне расларга.

2. Мэсэде авыл жирлеге Советы карарларын үз көчен югалткан дип танырга:

- «Актаныш муниципаль районының Мэсэде авыл жирлеге Советы депутаты статусы
турындагы Нигезләмәне раслау хакында» 28.10.2009 ел, № 14;

- «Актаныш муниципаль районының Мэсэде авыл жирлеге Советы депутаты
статусы турындагы Нигезләмәне раслау хакындагы» карарга үзгәрешләр керту
турында» 19.06.2011 ел, №6;

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы рәсми хокукий мәгълүматы
порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга һәм Актаныш муниципаль
районының рәсми сайтында «Авыл жирлекләре» бүлегендә урнаштыру юлы белән
халыкка житкерергә.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз җаваплылыгымда
калдырам.

Мэсэде авыл жирлеге башлыгы
Совет рәисе

Гатин И.Т.

Татарстан Республикасы
Актаныш муниципаль районы
Мәсәде авыл җирлеге Советы
16.09.2026 №14 карарына
1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Мәсәде авыл җирлеге
Советы депутаты статусы турында Нигезләмә

Әлеге Нигезләмә Мәсәде авыл җирлеге Советы депутатының (алга таба - депутат) хокукларын һәм бурычларын билгели, үз вәкаләтләрен башкарганда төп хокукий һәм социаль гарантияләрне күздә тоталар.

1нче статья. Депутат статусының хокукий нигезе

1. Депутат статусы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы «Мәсәде авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең Уставы (алга таба — җирлек Уставы) һәм Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Депутат булып бермандатлы сайлау округы буенча муниципаль сайлауларда сайланган һәм Мәсәде авыл җирлеге Советында (алга таба – җирлек Советы) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарында һәм муниципаль норматив хокукий актларда каралган вәкиллеккә һәм башка вәкаләтләргә гамәлгә ашырырга вәкаләтле Россия Федерациясе гражданы тора.

3. Депутат үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, җирлек Уставына һәм муниципаль норматив хокукий актларга, шулай ук сайлаучыларның мәнфәгатьләренә таяна.

4. Депутатка үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз башкару өчен шартлар тәэмин ителә.

5. Депутат үз статусын депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле булмаган эшчәнлек өчен кулланырга хокуклы түгел.

2 нче статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатлар, җирлек Уставында билгеләнгән очраклардан тыш, үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә башкаралар, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып баралар.

2. Депутатка үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә гамәлгә ашыру өчен, эш бирүче тарафыннан эш урынын (вазыйфасын) саклап калып, дәвамлылыгы җирлек Уставы белән билгеләнгән чорга эштән азат ителү гарантияләнгән.

3. Җирлек Советының билгеләнгән саныннан депутатларның 10 проценттан артырагы даими нигездә эшли, ә җирлек Советының саны 10 кешедән кимрәк булса - 1 депутат.

3 нче статья. Депутат вәкаләтләре срогы

1. Депутат вәкаләтләре срогы биш елны тәшкил итә.

2. Депутатның вәкаләтләре ул сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш җирлек Советының тулы хокуклы составта беренче утырышын уздырган көннән түгел.

4 нче статья. Депутат статусына бәйле чикләү, тыюлар

1. Депутатлар Россия Федерациясе сенаторлары, Россия Федерациясе Федераль Жыены Дәүләт Думасы депутатлары, Россия Федерациясе субъектларының закон чыгару органнары депутатлары була алмый, Россия Федерациясенең башка дәүләт вазыйфаларын, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт вазыйфаларын, шулай ук дәүләт граждан хезмәте һәм муниципаль хезмәт вазыйфасын биләп тора алмый, моңа «Гавами хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль законда (алга таба - 33-ФЗ номерлы Закон), башка федераль законнарда билгеләнгән очраklar керми.

2. Депутат, 33-ФЗ Законы һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән очраklarдан тыш, бер үк вакытта башка муниципаль берәмлекнең вәкаләтле органы депутаты яки башка муниципаль берәмлекнең башлыгы вәкаләтләрән башкара алмый.

3. Депутатлар Россия Федерациясенең коррупциягә каршы көрәш турындагы законнары белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны сакларга, бурычларны үтәргә тиеш.

4. Үз вәкаләтләрән даими нигездә башкаручы депутатлар хокукы түгел:

1) шәхсән яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шөгыльләнәргә;

2) коммерцияле яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраklarдан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка иҗтимагый оешма, торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел һөнәр берлегә оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә катнашудан, башка иҗтимагый оешманың, торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенең съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында катнашудан тыш) Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Рәисенә алдан хәбәр итү белән;

в) Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә күрсәтү;

г) муниципаль берәмлек исемнән оешманың тулы гамәлгә куючысы вәкаләтләрән гамәлгә ашыру тәртибен яки муниципаль милектәге акцияләргә (устав капиталындагы өлешләргә) идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә күрсәтү;

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) укутчыллык, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шулай ук вакытта, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегә бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданнылыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән финанслана алмый;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлар яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керергә.

5. Даими нигездә вәкаләтләргә гамәлгә ашыручы муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар гражданлык, административ яки жинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллеке очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмыйлар.

5 нче статья. Депутат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу

1. Депутат вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкага китү;
- 3) суд тарафыннан хокукка сәләтсез яисә хокукка сәләте чикләнгән дип танылу;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яисә вафат дип игълан ителү;
- 5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгы туктатылу яисә чит ил дәүләтенең гражданлыгы булу яки яшәү төре яисә Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ булу;
- 8) Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
- 9) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә китү;
- 10) чит ил агенты статусын алу;
- 11) 33-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очраклар.

2. Депутатның вәкаләтләре, әгәр ул жирлек Советының барлык утырышларында алты ай рәттән сәбәпсез катнашмаса, жирлек Советы карары белән вакытыннан алда туктатыла.

3. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында жирлек Советы тарафыннан карар кабул ителгән депутат, әлегә карарга карата шикаять белдерү турындагы гариза белән әлегә карар рәсми басылып чыккан көннән алып 10 көн эчендә судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

4. Вәкаләтләре жирлек Советының депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары нигезендә вакытыннан алда туктатылган депутат, күрсәтелгән карарга суд тәртибендә шикаять биргән очракта, жирлек Советы суд карары законлы көченә кәргәнче жирлек Советы депутатларын өстәмә сайлаулар билгеләү турында карар кабул итәргә хокуклы түгел.

5. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы жирлек Советы карары, вәкаләтләргә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә әгәр бу нигез жирлек Советы сессияләре арасында барлыкка килсә, - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча.

6. Әгәр жирлек Советының депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары әлегә статьяның 1 өлешендә 2 пунктында каралган нигездә әлегә статьяның 5 өлешендә каралган срокларда кабул ителмәгән булса, депутат процессуаль законнарда каралган тәртиптә жирлек Советының гамәл кылмавына шикаять белдерү турындагы гариза белән судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

7. Татарстан Республикасы Рәисе депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн итеп әлегә гаризаның җирлек советына кәргән көне санала.

6 нчы статья. Депутат хокуклары

1. Депутат түбәндәге хокукларга ия:

- 1) җирлек Советында даими комиссияләргә һәм тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланьрга;
- 2) җирлек Советына карау өчен сораулар тәкъдим итәргә;
- 3) җирлек Советы тарафыннан төзелә торган органнарны һәм җирлек Советы тарафыннан сайлана торган (билгеләп куела торган, килештерелә торган) вазыйфаи затларның кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләре буенча үз фикерен әйтергә;
- 4) хокукий иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә җирлек Советы хокукий актлар проектларын кертәргә;
- 5) көн тәртибе, тикшерелә торган сорауларның асылы һәм карау тәртибе буенча тәкъдимнәр һәм искәртмәләр кертәргә, җирлек Советы карарлары проектларына төзәтмәләр кертәргә;
- 6) җирлек Советына хисап бирергә тиешле яки контроль астында булган теләсә кайсы органның яки вазыйфаи затның җирлек Советы утырышында чираттан тыш хисабын яки мәғлүматын тыңлау буенча тәкъдимнәр кертәргә;
- 7) җирлек Советы Регламенты белән билгеләнгән тәртиптә фикер алышуда катнашырга;
- 8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр бирергә;
- 9) җирлек Советы утырышларында, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия булган гражданның мөрәжәгатьләрен игълан итәргә;
- 10) җирлек Советы тарафыннан төзелә торган органнарның составы (сан ягыннан, персонал яктан) һәм җирлек Советы тарафыннан сайлана торган (билгеләп куела торган, килештерелә торган) вазыйфаи затларның кандидатуралары буенча фикер әйтергә;
- 11) даими комиссияләренең, җирлек Советы сессияләренең беркетмәләре белән танышырга;
- 12) депутат ярдәмчеләренә ия булу.

7 нче статья. Депутатның таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат шәхесен һәм Мәсәдә авыл җирлегенә Советы депутаты вәкаләтләрен раслый торган документ булып торган таныклыкка, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында файдалана торган күкрәк билгесенә ия.

8 нче статья. Депутат эшчәнлегенә формалары

1. Депутат эшчәнлегенә формалары булып тора:

- 1) җирлек Советы сессияләре эшендә катнашу;
- 2) җирлек Советының даими комиссиясә эшендә катнашу;
- 3) федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары вазыйфаи затларына, оештыру-хокукий формаларына, җәмәгать берләшмәләренә җирлек карамагындагы мәсьәләләр буенча мөрәжәгать итү;

- 4) муниципаль хокукый акт проектын кертү;
 - 5) жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар проектларын эшләүдә катнашу;
 - 6) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә жирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;
 - 7) депутат гарызнамәсе кертү;
 - 8) сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәҗәгатьләре белән эшләү, үз вәкиле булган жирлек халкына үзләренең эшчәнлеген һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлеген турында мәгълүмат бирү;
 - 9) жирле референдумнары, гавами тыңлауларны, җыелышларны, конференцияләрен һәм граҗданнардан сорашып белешүләрен оештыруда һәм уздыруда катнашу;
 - 10) территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.
2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, башка муниципаль хокукый актлар һәм Мәсәде авыл жирлеген Советы Регламенты белән билгеләнгән башка формаларда да алып барырга мөмкин.

9 нчы статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Депутат жирлек халкы, шулай ук жирлек территориясендә урнашкан предприятиеләр, оешмалар, муниципаль һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.
2. Депутат сайлаучылар алдында үз эшләре турында елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә хисап тоты, аларны жирлек Советы эшене турында даими хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкырдан да ким булмаган санда халыкны кабул итә.
3. Депутат, законнары белән билгеләнгән чараларны кабул итеп, жирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәмин итә, алардан килгән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикәятләрен карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган сорауларны дәрәс һәм вакытында хәл итәргә ярдәм итә.
4. Граҗданнарны кабул итә;
5. Җәмәгать фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм җәмәгать берләшмәләренә тәкъдимнәр кертә.
6. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Актаныш муниципаль районының Мәсәде авыл жирлеген башкарма комитеты тарафыннан сайлаучылар белән очрашулар үткәрү өчен махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен Актаныш муниципаль районының Мәсәде авыл жирлеген башкарма комитеты тарафыннан бирелә торган биналарда аларны бирү тәртибенә туры китереп үткәрелә.
7. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясене законнары нигезендә үткәрелә.
8. Депутатның сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә уздыруга каршылык күрсәтү Россия Федерациясене законнары нигезендә административ җаваплылыкка китерә.

10 нчы статья. Депутатларның депутат этикасы кагыйдәләрен саклау

1. Депутат жирлек Советы тарафыннан расланган депутат этикасы

кагыйдэләрен сакларга тиеш, шул исәптән түбәндәге бурычларны үтәргә:

- 1) үзе яки аның якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә, жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусын файдаланмау һәм жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелу;
- 2) депутат вазыйфаларын объектив үтәүдә шик тудырырлык үз-үзеңне тотудан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә жирлек Советы абруена зыян китерерлек низаглы хәлләрдән качарга;
- 3) мәнфәгәтләр конфликты килеп чыгу куркынычы булганда - шәхси кызыксыну (турыдан-туры яки читләтеп) депутат вазыйфаларын тиешенчә, объектив, гадел үтәүгә йогынты ясый яки йогынты ясый ала торган вәзгыять булганда;
- бу хакта жирлек советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге мәнфәгәтләр конфликтын булдырмауга яисә җайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;
- 4) жирлек Советында билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәү;
- 5) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне ачмау һәм файдаланмау;
- 6) физик һәм юридик затлардан депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссуда, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) алмау.

11 нче статья. Депутатның жирлек Советы сессияләрендә катнашуы

1. Депутат жирлек Советының барлык сессияләрендә шәхсән катнашырга тиеш.
2. Депутатка жирлек Советы сессияләрен уздыру вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында хәбәр ителә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча жирлек Советы регламенты нигезендә барлык кирәкле материалларны ала.
3. Жирлек Советы сессияләрендә катнаша алмаганда, депутат, бер көннән дә соңга калмыйча, бу хакта жирлек Советы Президиумына хәбәр итә.

12 нче статья. Депутатларның жирлек Советының даими комиссияләре эшендә катнашуы

1. Депутат әгъза булган жирлек Советының даими комиссияләренең барлык утырышларына шәхсән катнашырга тиеш.
2. Депутатка даими комиссияләр утырышларын уздыру вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында хәбәр ителә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча жирлек Советы регламенты нигезендә барлык кирәкле материалларны ала.
3. Даими комиссияләр утырышларында катнаша алмаганда, депутат, бер көннән дә соңга калмыйча, бу хакта даими комиссия рәисенә яисә жирлек Советы аппаратына хәбәр итә.

13 статья. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан беренче чиратта кабул итүгә хокукы

1. Депутат эшчәнлегә мәсьәләләре буенча депутат Мәсәде авыл жирлегә (алга таба – жирлек) жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр җитәкчеләре тарафыннан чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.
2. Депутат вазыйфаи затка турыдан-туры яисә вазыйфаи затның кабул итү

бүлмәсе (секретариаты) аша телдән яки язмача мөрәжәгать итә.

3. Телдән мөрәжәгать иткән очракта кабул итү вакыты жирлек Советы депутаты белән килешенгән вазыйфаи зат тарафыннан билгеләнә, ә депутат язмача мөрәжәгать иткән очракта кабул итү вакыты депутат мөрәжәгатен алган көннән өч көннән дә соңга калмыйча вазыйфаи зат тарафыннан билгеләнә.

4. Депутатны өч көн эчендә кабул итә алмаганда, депутат белән килешү буенча вазыйфаи зат башка вакытны билгели.

14 нче статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

1. Депутат үз депутатлык эшчәнлегенә бәйле мәсьәлэләр буенча, закон белән яшерен саклауны таләп итмәгән мәгълүматны жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләрдән, учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфале затларыннан алу хокукына ия.

2. Депутат үз эшчәнлегә мәсьәлэләре буенча федераль законда күздә тотылган тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларында чыгыш ясарга хокуклы.

15 нче статья. Депутат мөрәжәгатьләрен карау

1. Депутат дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына, барлык оештыру-хокукий рәвешләрдәгә оешмаларга, ижтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәнлегә мәсьәлэләре буенча тиешле вазыйфаи затларга телдән яисә язмача мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфале затлары, депутат депутатлык эшчәнлегә мәсьәлэләре буенча мөрәжәгать иткән очракта, мөрәжәгатьне алган көннән башлап 15 көн эчендә, әгәр ул өстәмә тикшерү яки тикшерү таләп итмәсә, депутатка аның мөрәжәгатенә җавап бирергә яки ул сораган документларны яки мәгълүматны бирергә тиеш.

3. Депутат мөрәжәгатенә бәйле рәвештә нинди дә булса сорауларны өстәмә тикшерү яисә өстәмә өйрәнү үткәергә кирәк булган очракта, әлегә статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән вазыйфаи затлар һәм житәкчеләр бу хакта депутат мөрәжәгатен алган көннән алып 15 көн эчендә депутатка хәбәр итәргә тиеш. Соңгы җавап депутатка депутатның язма мөрәжәгатен алган көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча тапшырыла.

4. Депутатларның дәүләт органнарына, аларның оештыру-хокукий формасыннан бәйсез оешмаларга җәмәгать берләшмәләренә, аларның вазыйфаи затларына мөрәжәгатьләрен карау тәртибе һәм вакытлары законнар белән билгеләнә.

5. Депутат үзенең мөрәжәгатендә куйган мәсьәлэләрне жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан карауда турыдан-туры катнашу хокукына ия.

16 нчы статья. Депутат соравы

1. Депутат яисә депутатлар төркеме жирлек Советы компетенциясенә керә торган мәсьәлэләр һәм үзенең депутатлык эшчәнлегә мәсьәлэләре буенча жирлек башлыгына, жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә депутат гарызнамәсе белән мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат гарызнамәсе жирлек Советы сессиясендә язма рәвештә кертелә

һәм җирлек Советы сессиясендә игълан ителә. Депутат гарызнамәсен рәсмиләштерү җирлек Советы Регламенты нигезендә башкарыла.

3. Депутат гарызнамәсе җибәрелгән Орган яисә вазыйфаи зат аңа җавапны алган көннән алып 15 көн эчендә язма рәвештә бирә.

17 нче статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

1) үз эшчәнлеген алып барганда РФ Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, җирлек Уставын, башка муниципаль хокукый актларны сакларга; гражданның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен саклауны һәм яклауны тәмин итәргә;

2) сайлаучыларны даими рәвештә, кимендә айга бер тапкыр кабул итәргә;

3) гражданның, барлык оештыру-хокукый рәвешләрдәге оешмаларның, иҗтимагый берләшмәләренең, дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының мөрәҗғәтьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җаваплар бирергә;

4) сайлаучылар алдында очрашуларда хисап тотарга, шулай ук үз эшләре турында массакүләм мәгълүмат чаралары аша елга кимендә бер мәртәбә хәбәр итәргә;

5) депутат вәкаләтләрен үтәү белән бәйле чикләүләргә сакларга;

6) дәүләт серен һәм закон белән саклана торган башка серне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә гражданның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы аңа билгеле булган мәгълүматларны ачмаска.

2. Депутат федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, җирлек Уставы һәм җирлек Советының муниципаль хокукый актлары белән үзенә йөкләнгән башка бурычларны башкара.

18 нче статья. Депутатның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәте

1. Депутат, җирле үзидарәнең коллегиаль органы әгъзасы буларак, җирлек Советының, аның органнарының эшчәнлегендә актив катнашуны тәмин итүче барлык тулы хокукларга да ия.

2. Җирлек советы депутатның сайлау округындагы, җирлек Советындагы эше, җирлек Советы карарларын һәм йөкләмәләрен үтәве турында хәбәр тыңлый.

3. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфалы затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка җирле үзидарә органнары эшчәнлеген, икътисадый һәм социаль үсеш программаларын үтәү барышы, депутат тәкъдимнәре һәм критик кисәтүләр буенча кабул ителгән чаралар турында хәбәр итәләр, депутат тарафыннан законнарны, муниципаль берәмлекләренең вәкиллекле органнары эше практикасын, җәмәгәтьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

19 нчы статья. Депутат эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләр

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның социаль һәм башка гарантияләре җирлекнең законнары, муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутатларны җинаять яисә административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алганда, тентүдә, сорау алуда, аларга карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук

депутатларга карата, алар билэгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, язышу вакытында оператив-эзләү чаралары уздырганда депутатларның хокуклары гарантияләре алар файдалана торган элемент чаралары, аларга караган документлар федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм депутат статусына туры килә торган башка гамәлләр өчен, шул исәптән вәкаләтләр чоры тәмамлангач та, җинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге Нигезләмә депутат тарафыннан федераль законда каралган гавами мыскыллаулар, яла ягулар яисә башка хокук бозулар җибәрелгән очракларга кагылмый.

4. Коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән өчен депутатның коллегиаль карарлар кабул итүдә (шул исәптән көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча тавыш бирүдә) катнашуы яки билэгән вазыйфасы буенча Россия Федерациясе норматив хокукый актларында каралган башка бурычларны үтәве депутатны җаваплылыкка тарту өчен нигез булып тормый.

20 нче статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруда каршылыклар тудырган өчен җаваплылык

Жирле үзидарә органнарының, оешмаларның һәм иҗтимагый берләшмәләрнең вазыйфаи затлары тарафыннан әлеге Нигезләмә нигезләмәләрен үтәмәү, шул исәптән әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән срокларны һәм депутат гарызнамәләренә һәм мөрәжәгатьләренә җаваплар бирү тәртибен үтәмәү, белә торып ялган мәгълүмат бирү, мәгълүмат бирүдән хокуксыз баш тарту, аны бирүдән читләшү, депутатларны кабул итү кагыйдәләрен бозу, законнарда каралган җаваплылыкка китерә.